

A phallikus tárgyak értelmezésének sokszínűsége

MOSONI MULKI

A phallos, vagyis a férfi genitalia, a római korban a legnépszerűbb szexuális szimbólumnak számított. A phallikus tárgyak megléte széles időbeli és földrajzi területet ölel fel: a paleolitikumtól kezdve napjainkig, a Mediterráneumtól Japánig mindet tisztelet övezte és sajátos jelentéskörrel bírt. A phallos erejébe vetett hit globális kiterjedésű volt, a gazdagok és a szegények körében egyaránt megjelent. A férfiasság jelképének tulajdonított apotropaikus erő felhasználásával akarták az emberek megvédeni saját magukat, gyermekeiket, állataikat és otthonaikat.

A phallos reprezentációi széles körben fordulnak elő mind a művészeti ágakban, mind az irodalmi szövegekben, emiatt többfajta értelmezési lehetőséggel ruházhatók fel ábrázolási módjuk, anyaguk és a lelőhelyük környezete alapján. Funkciójuk szerint is több csoportra lehet osztani őket. A dolgozat a phallikus ábrázolások megjelenési formáinak és értelmezésének lehetőségeit járja körül, felhasználva a pannoniai és a birodalmi leletanyagot.

A tanulmányt a phallos kultuszának előzményeivel, eredetével kezdem, majd részletesebben bemutatom a phallikus ábrázolások értelmezésének alternatíváit. Ezután ismertetem az általam felkutatott pannoniai leletanyagot, majd dolgozatomat a konklúziókkal zárom.

Eredet

A kultusz eredetével kapcsolatban hiányosak az adataink, nem lehet tudni, hogy mikor és hol jött létre. Viszont már a paleolitikumtól kezdve megfoghatóak a phallikus tárgyak, bár ez még nem feltétlenül jelenti a kultusz meglétét is.¹

Valamilyen formában a Föld minden népének kultúrájában megtalálhatóak a phallikus tárgyak. Helyszüke hiányában én most erre a teljesség igénye nélkül csak néhány példát hoznék. Az ókori Egyiptomban az élet megújulásának és a feltámadásnak a kifejezőereje. Min isten volt a férfiasság, a nemzőerő, és a termékenység istene, attribútuma a phallikus oszlop (*1. kép*).

A szanszkrit *lingam* szó jelentése „jel”, „phallos”. A hindu vallásban és ikonográfiában Siva isten, az élet és termékenység adományozója, a nemzőerő megszemélyesítője. A Siva templomok belsejében a kultusz szimbólumát, az isten jelképét, a lingamot helyezték el, amelyet általában kör alakú oszlopként ábrázoltak (*2. kép*).²

¹ CEJNKOVA – HOLUBOVÁ – VACHUT 2008, 161.

² PETHŐ 1997, 380–381.



1. kép: Min isten

Forrás: <http://www.thekeep.org/~kunoichi/kunoichi/themestream/min.html>
(Letöltés: 2017.06.19.)



2. kép: Lingam

Forrás: <http://angkoramazingtrip.blogspot.hu/> (Letöltés: 2017.06.19.)



3. kép: Mocsika kerámiaedény

<http://www.museolarco.org/catalogo/buscador.php?flg=0> (Letöltés: 2017.06.19.)

A perui mocsika kultúra népe (1–8. század) erotikus jeleneteket ábrázoló kerámiaedényeket is készített. Ezek célja azonban jelentősen eltért más ókori kultúrákétól. A mocsikák úgy hitték, hogy a halottak világa az élők világának pontosan a fordítottja, ezért a temetéskor a halottaik számára olyan edényeket készítettek, amelyeken olyan szexuális jeleneteket ábrázoltak, amikből bizonyosan nem születik majd utód – pl.: maszturbáció, anális szex – abban a reményben, hogy ellentétes hatásként termékenységet eredményeznek majd (3. kép).³

Napjainkban, Japánban, Kavaszakiban minden év április első vasárnapján megrendezik a Kanamara Macurit, vagyis az acélpénisz fesztivált. A felvonulás során egy mikoshiban⁴ hordozzák végig a fából kifaragott több méter nagyságú phallost. A fesztiválnak érdekes eredettörténete van. Egy fiatal lány vaginájába beköltözött egy démon, amely leharapta a nászéjszaka során az újdonsült férje nemi szervét. Miután ez többször is előfordult, a lány acélpéniszt készíttetett, ezzel kitörve a benne lakó démon fogait (4. kép).⁵

³ WEISMANTEL 2004, 495–496.

⁴ A mikoshi egy hordozható szentély, amelyet a fesztiválok alkalmával használnak Japánban.

⁵ http://www.kt.rim.or.jp/~sokohaka/chin-man/kanamara_m.html (Letöltés: 2016.02.15. 12:50)

A fentiekből is jól látszik, hogy a phallikus szimbólum tiszteletének széles időbeli és földrajzi kiterjedése van. A dolgozatomban ezt a római és görög időkre szűkítem le.



4. kép: Phallos szobor mikosiban

Forrás: http://www.kt.rim.or.jp/~sokohaka/chin-man/kanamara_m.html
(Letöltés: 2017.06.19.)

A phallos értelmezési lehetőségei

A phallikus tárgyak reprezentációi széles körben fordulnak elő, emiatt többféleképpen is lehet értelmezni őket. Funkciójuk és anyaguk alapján is több csoportra oszthatók, jelen dolgozatban az előbbi alapján különítettem el a phallikus ábrázolásokat. Eszerint vannak apotropaikus és szerencsét hozó tárgyak, erőt és uralkodást szimbolizáló, továbbá termékenységhez köthető és votív phallikus tárgyak is. Használatuk a fekete mágiában is előfordul.

Apotropaikus és szerencsét hozó tárgyak

Ebbe a csoportba többek között olyan apotropaikus jellegű tárgyak tartoznak, melyek megtalálhatóak magánházakban, illetve középületeken is. Ezek az adott épületet, vagy otthont védték a „Gonosz Szemtől”. Mindemellett az emberek saját védelmük érdekében amuletteket hordtak. Az ábrázolásokon elnagyolt phallikus szimbólumok jelentek meg, melyeknek bizonyos részei ki voltak hangsúlyozva a védelmi célok miatt. Ezek óvták a ház lakóját, az épületet, az előtte elhaladót, a viselőjét, vagy a tárgy használóját a külső gonosz erőktől.⁶

Az európai múzeumokban nagy számban őriznek terrakottából, bronzból, ezüstből, aranyból, borostyánból, korallból készített phallikus amuletteket, amiket előkelő római hölgyek viselhetek. Ezeket a darabokat utánozhatták a szegények, a csontművesség melléktermékéből, a más célra használhatatlan csontvégekből készített, egyszerű amulettekkel.⁷ A csüngőket többnyire asszonyok és gyerekek viselték, övükön vagy nyakukon hordhatták, ezért nagyrészt női és gyermek sírokban fordulnak elő.⁸

A csoportra a következő mottó érvényes: „szexualitás, mely védelmez”, amit a Museo Archeologico Nazionale de Napoli találóan használ. A rómaiak világában a felajzott férfiasság amulettként szolgált, távol tartotta a bajokat.⁹ Ennek a talizmánnak római neve *fascinus*, ami titkos kultusz tárgyát képezte a Vesta-szüzek szentélyében. Emellett phallost kötöttek a *triumphator* diadalkocsija alá is, kihasználva apotropaikus tulajdonságát.¹⁰

A phallos mellett hogy szerencsét hozott, a bajokat is taszította. A gonosz, rossz szándék elriasztásának egy másik módja a zajkeltés volt. Ennek a kettőnek kombinációjából született a *tintinabulum*. Tulajdonképpen úgy funkcionált, mint egy szélcsengő, a házak bejáratához vagy az udvarba akasztották fel ezt a rontásvédő eszközt. Néha megerősítették további szimbólumokkal, például vadállatokkal, szárnyakkal. Sok példány került elő Pompejiben és Herculaneumban, amit a Museo Archeologico Nazionale de Napoliban őriznek (5. kép).¹¹

A házak falába is gyakran véstek phallos domborműveket, ezeket két csoportra lehet bontani: az egyik, amit szerencsehozás céljából faragtak, ezek közül a leghíresebb domborművön a következő felirat található: „*hic habitat felicitas*” (6. kép); a másik csoportot a cégek alkotják, ezek hívták fel a figyelmet a bordélyházakra (7. kép).¹²

⁶ MOSER 2007, 1.

⁷ BÍRÓ 2000, 30.

⁸ BÍRÓ 2000, 79.

⁹ CARO 2000, 34.

¹⁰ KÖVES-ZULAUF 1995, 139.

¹¹ MOSER 2007, 64–65.

¹² VIVOLO 2002, 37.



5. kép: Tintinabulum
(VIVOLO 2002, 77)



6. kép: „*Hic habitat felicitas*”
(VIVOLO 2002, 41)



7. kép: Cégér
(VIVOLO 2002, 49)

Az erőt és uralkodást szimbolizáló tárgyak

Katonai környezetben is gyakran kerültek elő phallos formájú függők, veretek. Ezek természetesen nem a termékenységet akarták kifejezni, hanem a férfias erőt. A felszerelés tartozékának számítottak, emellett viselőjüknek hozhattak szerencsét.¹³

Az amuletteken belül a két leggyakoribb típus az egyszerű és a duplavégű amulett. A vereteken is gyakran előfordult ez a motívum, gazdag formavilágban. Brigetioból kerültek elő például phallos madár alakú veretek, amelyek ma a tatai Kuny Domokos Megyei Múzeum tulajdonában vannak. Ezeket a darabokat kiállították Brnoban a „100 000 éves szexualitás” című kiállításon.

A fekete mágiában megjelenő phallikus szobrok

Az athéniak felajzott pénisz iránti tisztelete, mint az emberi létezés esszenciája, egy sajátos következménnyel járt a fekete mágia rítusai terén. Ha ellenségük vagy szexuális riválisuk volt, gyakran nekik szánt átkot véstek az átoktábla néven ismert ólomtáblákra. Az átkozó az áldozat mintájára készített voodoo-babát is használt, az ólombabát kis koporsóba helyezte, karjait háta mögé kötözte, kínzás és kivégzés céljából. Ezek a babák mindig phallikusak voltak, mert azt akarták, hogy az ellenség legfontosabb része sebezhető legyen.¹⁴



8. kép: Votív phallikus tárgyak
(MOSER 2007, 79. ábra)

¹³ TURNBULL 1978, 199.

¹⁴ KEULS 1993, 77–78.

Votív phallikus tárgyak

A phallost gyakran használták gyógyító célokra is, emiatt sok római szentélyben, templomban találtak áldozatként felajánlott phallikus tárgyakat. Ezek a votív tárgyak olyan fizikai rendellenességekhez, betegségekhez kapcsolódnak, amelyek a test különböző területein jelennek meg. Ez a szokás különösen a római köztársaság idején volt jellemző. Ponte di Nonaban – egy itáliai gyógyító szentély – több phallikus votív tárgyat is találtak, egyes ábrázolásokon a húgycsőrendszerrel kapcsolatos problémák is feltűnnek, másokon pedig a *phimosis* jelei láthatóak, ami a *praeputium* szorosságával jár, és amely impotenciához vezethet (8. kép).

Pannoniai leletanyag

Bronz phallikus amulettek

- *Egyszerű phallikus amulettek gyűrűs akasztóval (9. kép)*

A leletek döntő többségét a bronz amulettek adják, ebből is a leggyakoribb típust képviseli ez az egyszerű, egyvégű phallost ábrázoló, gyűrűs akasztóval ellátott csoport. Az amulettek készülhettek bronzból, rézből, ezüsből, aranyból, korallból, csontból. Felnőttek és gyerekek egyaránt viselhették függőként. Az ókori szerző, Varro arról írt, hogy fiatal fiúk viselték ezeket az apotropaikus szimbólumokat, hogy megvédje őket a rájuk leselkedő bajtól. Plinius arról számolt be a *Naturalis Historiában*, hogy a csecsemőknek is ilyen phallikus amuletteket adtak védelem céljából.¹⁵

A Pannoniában feltárt daraboknak a párhuzamai az egész Római Birodalom területén megtalálhatóak, például Britanniában,¹⁶ Germaniában, Raetiában,¹⁷ Itáliában.¹⁸



9. kép: Egyszerű phallikus amulett gyűrűs akasztóval

¹⁵ MOSER 2007, 63; PLINIUS 28.39.: „*si dormiens spectetur infans, a nutrice terna adspui in os? quamquam religione cum tutatur et fascinus, imperatorum quoque, non solum infantium, custos, qui deus inter sacra Romana a Vestalibus colitur, et currus triumphantium, sub his pendens, defendit medicus invidiae, iubetque eosdem respicere similis medicina linguae, ut sit exorata a tergo Fortuna gloriae carnifex.*”

¹⁶ TURNBULL 1976, 200.

¹⁷ OLDENSTEIN 1976, 253.

¹⁸ CARO 2000, 35.

- *Kétfélgű phallikus amulettek, fica gesztussal (10. kép)*

Az amulettek másik gyakori változatának számít ez a típus, mely a „Gonosz Tekintet” elhárítására szolgált. Az obszcén vagy nevetést keltő ábrák a szemmel verést akarták kivédeni, mivel a szem a szemérem miatt elfordul. A „Gonosz Tekintet” hatástalanításához sokszor ábrázoltak vulvát is amulettként, illetve gyakori volt a phallos és *fica* kombinációja.¹⁹ Ez egy olyan különleges bronz amulett volt, ami két részből állt: egyik fele phallosban, a másik fele pedig ökölbe szorított kézben végződött, ahol a hüvelykujjat közrefogja a mutató és a középső ujj. Ezt az ujjtartást *ficanak* nevezi a szakirodalom, amely a pénisz imitációjaként értelmezhető.²⁰ Ez az obszcén gesztus eredetileg bajelhárító volt, később szexuális tartalmat is hordozott. Az ókori latin írók is hivatkoznak a kéznek ezen ábrázolására, amit úgy írnak le, hogy *digitus infans, impudius* és *famosus*.²¹

Legközelebbi párhuzama Carnuntumban található,²² de kerültek elő ilyen példányok Pompejiből, Mainzából és Britanniából is.²³



10. kép: Kétfélgű phallikus amulett, fica gesztussal

- *Szárnyas phallikus amulett (11. kép)*

A phallikus amuletteket szárnyakkal is kiegészíthették, ezzel felerősítve a hatásukat. A szárnyas madár phallos feladata szintén az volt, hogy megtámadja a „Gonosz Szemet”. Lehet nekik állat lábuk, farkuk, a phallos itt szinte valamiféle élőlényt jelenített meg.²⁴

A phallos madarat gyakran madártesttel és phallos fejjel ábrázolják, néha azonban csak úgy jelenik meg, mint egy phallos szárnyakkal.²⁵

A gondolat, hogy egy testrésznek adjanak önálló életet egy lényben, itt egyedülállóan valósul meg, de miért pont szárnyak? A szárnyaknak erotikus

¹⁹ KREMER – HUMER 2011, 420.

²⁰ TURNBULL 1978, 202–203.

²¹ MOSER 2007, 67.

²² HUMER 2009, 152.

²³ TURNBULL 1978, 203.

²⁴ KREMER – HUMER 2011, 420.

²⁵ BOARDMAN 1992, 234.

asszociációi vannak, illetve jelenthette ez az egész szerv szárnyas-tulajdonságokkal való felruházását is.²⁶

A nőikkel kapcsolatban a phallos madár akkor tűnik aktívnak, amikor a nők meztelenek, amikor meg nem, akkor háziállat-szerűen viselkednek. A ruhátlan nőikkel olyan, mint egy *olisbos*. A női szexualitás heteroszexuális tevékenységen keresztüli kielégültségét jelképezi, egy valódi férfi megjelenítése nélkül. A phallos madár a szatírokkal állítható párhuzamba, akik viszont a férfi szexuális vágyak megtestesítőinek felelnek meg.²⁷



11. kép: Szárnyas phallikus amulett

- *Bikafejes phallikus amulett (12. kép)*

A phallikus amulettek következő, érdekes típusának számítanak azok, amelyek bikafejet ábrázolnak. A bikafejek szarvai, akárcsak az előbbi típusban a szárnyak, felerősítik a phallos apotropaikus hatását.

Az etruszkok hitvilágában is elterjedt több olyan ábrázolás, ami hitük szerint a rosszindulat ellen védte meg őket. A tarquiniai Nöstény Oroszlánok Sírjában előfordul egy figura, mely a sarv jelét mutatja a „Gonosz Szem” felé. A sarv hatásos fegyver, mellyel ki lehet szűrni a „Gonosz Szemet”.²⁸



12. kép: Bikafejes phallikus amulett

²⁶ BOARDMAN 1992, 236.

²⁷ BOARDMAN 1992, 239–240.

²⁸ HOLLOWAY 1986, 448–449.

- *Kapszula (13. kép)*

A kapszulák apró, emailos fedelű dobozkák, amelyeket abból a célből készítettek, hogy megvédjék az okiratok lezárására szolgáló viaszpecségeket. Az iratokat zsineggel kötötték át, majd a viasz tartására alkalmas kapszulával látták el. Ezeknek a kis pecsértartóknak az alsó felén nyílások voltak, ezeken lehetett áthúzni a zsinógot. A zsinórt a kapszulában viasszal rögzítették. Ezután lezárták a kapszula fedelét, amely egy kis peccel precízen illeszkedett az alsó elem végében lévő vájlatába. Ezek a kis viasztartó dobozkák négyféle formát ölthettek: rombusz, négyszögletes, kerek, illetve csepp alakú. Az utóbbiból ismert a legtöbb változat.²⁹

A phallos különböző tárgyakon való viselése nagyon kedvelt volt gyermekek körében, mivel ők tudatlanul és tehetetlenül ki voltak szolgáltatva a rossznak. A római ifjak phallost ábrázoló kapszulát hordtak a nyakukban, amit kilenc nappal a születésük után kaptak és csak a férfivá válásukkor vettek le.³⁰ Legközelebbi párhuzamaik megtalálhatók Carnuntumban.³¹



13. kép: Phallicus kapszula

Terrakotta

A pannoniai leletanyagban is előfordulnak terrakottából készült tárgyak, szám szerint három. Ezek közül az egyik Brigetio civilvárosából került elő, a másik kettő lelőhelye ismeretlen. A brigetioi (14. kép) és az egyik ismeretlen lelőhelyű példányt (15. kép) falra függeszthették fel. Valószínűleg apotropaikus szerepük lehetett. A másik ismeretlen lelőhelyű példány egy votív tárgy, amelyen *phimosi*s jelei mutatkoznak (16. kép). Ennek párhuzama megtalálható a Ponte di Nona-i szentély votív tárgyai között.³²

²⁹ BÓNIS – SELLYE 1988, 37–39.

³⁰ KREMER – HUMER 2011, 420.

³¹ HUMER 2009, 151.

³² MOSER 2007, 68, 79. kép



14. kép: Brigetioi terrakotta phallos



15. kép: Terrakotta phallos



16. kép: Pannoniai phallicus vótum

Üveg (17.kép)

A férfi genitalia jelképe megjelent a leghétköznapibb használati tárgyakon is, tálakon, *tripusokon*, poharakon. Ez a példány a Magyar Nemzeti Múzeum állandó régészeti kiállításán tekinthető meg. Az üvegedény feltehetően ajzószeret tartalmazhatott. Nincs hivatkozásom erre, csak annyi infom van erről a tárgyról, amit ide leírtam. Ez a megnevezése a kiállításon, de nincs más anyag.



17. kép: Phallicus üvegedény
(Forrás: MNM archívum)

Összefoglalás

Ennek az őskorból eredő kultusznak a tisztelete a rómaiak idejében teljesedett ki. A fentiekben igyekeztem bemutatni a phallicus ábrázolások megjelenési formáinak és interpretálásának változatosságát. Egy adott phallicus tárgyat többféleképpen is lehet értelmezni, sokszor nem egyértelmű a jelentéstartalmuk, s funkciójuk szerint is több csoportra lehet bontani őket.

Az általam felkutatott pannoniai leletanyag – fő forrásom a Magyar Nemzeti Múzeum gyűjteménye volt – vizsgálata alapján a következő tendenciák figyelhetők meg:

1. A leletanyag legnagyobb részét az apotropaiikus tulajdonsággal felruházott tárgyak alkotják, ide tartoznak az amulettek, kapszulák.

2. Az anyagok nagy részének nem ismerjük a lelőhelyét, mert azok többsége nem ásatás során került elő, így korukat is nehéz meghatározni. Azonban a párhuzamoknak köszönhetően, valamint a phallicus ábrázolások elterjedésének ismeretében feltételezhető, hogy nagyrészt a 2–3. században készülhettek ezek a tárgyak.

3. Az itt előkerült leletek nem egyedi darabok, a Római Birodalom egészében megtalálhatóak párhuzamaik. Az eddigi felkutatott leletanyag alapján is kijelenthető, hogy Pannoniában ugyanúgy – akárcsak a Birodalom többi provinciájában –, megfigyelhető a phallikus tárgyakat övező tisztelet. Helyi sajátosságok azonban egyelőre nem állapíthatók meg az ismert leletanyag csekély mennyisége miatt.

Források, irodalom

- BÍRÓ 2000 = Bíró M. T.: *Pannoniai csontművészet*. Budapest 2000.
- BOARDMAN 1992 = Boardman, J.: The Phallos-Bird in archaic and classical Greek Art. *Revue Archéologique* 1992/2 (1992) 227–247.
- BÓNIS – SELLYE 1988 = Bónis É. – Sellye I.: *Római kori emailmunkák*. (Évezredek, évszázadok kincsei 5.) Budapest 1988.
- CARO 2000 = Caro, S. D.: Le cabinet secret du musée archéologique national de Naples. In: Gemmis, M. – Miele, F. (eds.): *Le cabinet secret du musée archéologique national de Naples*. Napoli 2000, 11–39.
- CEJNKOVA – HOLUBOVÁ – VACHUT 2008 = Cejnkova, D. – Holubová, Z. – Vachut, P.: *100 000 let sexu. O lásce, plednosti a rozhodi*. Brno 2008.
- HOLLOWAY 1986 = Holloway, R. R.: The Bull in the Tomb of the Bulls at Tarquinia. *American Journal of Archeology* 90/4 (1986) 447–452.
- HUMER 2009 = Humer, F.: *Von Kaisern und Bürgern. Antike Kostbarkeiten aus Carnuntum. Ausstellung aus Anlass des Jubiläums "1700 Jahre Kaiserkonferenz in Carnuntum"* Wien 2009.
- KEULS 1993 = Keuls, E. C.: *The region of the phallus: sexual politics in ancient Athens*. Berkeley – Los Angeles – London 1993.
- KÖVES-ZULAUF 1995 = Köves-Zulauf, T.: *Bevezetés a római vallás és monda történetébe*. Budapest 1995.
- KREMER – HUMER 2011 = Kremer, G. – Humer, F. (ed.): *Götterbilder-Menschenbilder: Religion und Kulte in Carnuntum. Ausstellung in Rahmen der Niederösterreichischen Landesausstellung 2011 „Erobern – Entdecken – Erleben im Römerland Carnuntum“ im Archäologischen Museum Carnuntinum, Bad Deutsch-Altenburg 16. April 2011 bis 15. November 2012. Katalog des NÖ Landesmuseums NF 498. St. Pölten 2011.*
- MOSER 2007 = Moser, C.: *Naked Power the Phallus as an Apotropaic Symbol in the Images and Texts of Roman Italy*. Pennsylvania 2006.

- OLDENSTEIN 1976 = Oldenstein, J.: Zür römischer Auxiliarenheiten. Studien zu Beschlägen und Zierat an der Ausrüstung der römischen Auxiliarenheiten des Obergermanisch-raetischen Limesgebietes aus dem zweiten und dritten Jahrhundertn. Chr. *Bericht der römisch-germanischen Kommission* 57 (1976) 49–284.
- PETHŐ 1997 = Pethő, I.: Fallosz. In: Pál J. – Újvári E. (szerk.): *Szimbólumtár. Jelképek, motívumok, témák az egyetemes és magyar kultúrához*. Budapest 1997, 380–381.
- PLINIUS = C. Plinius Secundus Maior: *Naturalis Historia*.
- TURNBULL 1978 = Turnbull, P.: The Phallus in the Art of Roman Britain. *Bulletin of the Institute of Archeology* 5 (1978) 199–206.
- VIVOLO 2002 = Vivolo, F. P. M.: *Pompeji erotikus falfirkák*. Narni 2002.
- WEISMANTEL 2004 = Weismantel, M.: Moche sex pots: Reproduction and temporality in ancient South America. *American Anthropologist* 106 (3) (2004) 495–505.

The diversity of interpretation phallic objects

MULKI MOSONI

The phallus or the male genitalia was the most popular sexual symbol in the Roman era. The phallic objects occur in a wide geographical and temporal region: from the Paleolithic to nowadays the phallic culture has always been revered and has a special meaning from the Mediterranean region to Japan. The veneration of phallus was global in nature, it was present in the lives of the wealthy and the poor alike. With the help of the apotropaic force of the phallus they wanted to protect themselves, their children, their animals and their homes.

The representations of the phallus appear widely in art and literature, so they can be interpreted in various ways based on their portrayal, material or region they have been found. They can be put into different groups based on their function. There are apotropaic and good-luck objects, objects that symbolize strength and dominion, and they even appear in black magic as votive phallic objects.

This paper examines the variety of the forms and interpretation of phallic portrayal, making use of Pannonian and imperial artefacts. The artefacts that have been researched so far are not unique, their equivalents can be found across the whole Roman Empire. Based on these artefacts it can be said that in Pannonia, similarly to other provinces, the veneration of phallus is observable. However, because of the small number of known artefacts, local characteristics have not yet been identified.